
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

פריז: בירת המאה ה-19 - 5515

תאריך עדכון אחרון 12-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תולדות האמנות

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' גל ונטורה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: gal.ventura@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי שלישי בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מהי מודרניות? האם היא זהה למודרניזם? מה ההבדל בין מודרניות ובין פוסט מודרניות? מתי צמחו התופעות הללו, וכיצד הן קשורות לאורבניות, צרכנות, פנאי ודמוקרטיזציה של תרבות? הקורס "פריס בירת המאה ה-19" מתמקד בתמורות שעברה פריס במחצית השנייה של המאה ה-19, הן בעיצוב המרחב העירוני והן בעיצוב חיי הפנאי והבילוי, הקשורים בקשר הדוק לעליית הצרכנות, החנויות הגדולות, בתי הקפה, הקברטים, העיתונות והתחבורה. בעידן של "אני קונה משמע אני קיים", בו הומצאו המקרר, המעלית, האופניים, הג'ינס, נייר הטואלט, שואב האבק, המדרגות הנעות והרוכסן, השתנו חייהם של תושבי פריס ללא הכר, ועימם השתנה גם עולם האמנות. לצד הדיון ב"סלון", התערוכה השנתית של האמנות שנערכה בחסות הממשלה, והפכה במאה ה-19 לתערוכה החשובה ביותר במערב, הקורס בוחן את עלייתם ההדרגתית של חללי תצוגה אלטרנטיביים, כדוגמת "סלון הדחויים", חלונות ראווה, בתי מכירות, בתי קפה וגלריות פרטיות. בה בעת, באמצעות דיון בפנורמה, בדיורמה, בסטראוסקופ, בתיאטרופון ובקולנוע, הקורס מנתח את הנהיגה הגוברת של בני התקופה אחר "אמנות ואשליה", שהשפעתה ניכרת היטב במשיכה למציאות מדומה בימינו אנו.

מטרות הקורס:

- מטרת הקורס לעודד דיון ושיח רב-תחומי בנוגע לאמנות ולתרבות הצרפתית של המאה ה-19, תוך פיתוח מיומנות של שיח ביקורתי ואנליטי ביחס לדימויים חזותיים ולטקסטים כתובים.
- פיתוח ידע והבנה של המקורות התרבותיים והאמנותיים של המודרניות והמודרניזם
 - הבנת תהליכים היסטוריים, חברתיים, כלכליים, תרבותיים, מגדריים ואינטלקטואליים של התקופה האמורה
 - פיתוח מחשבה ביקורתית הנוגעת באמנות ובתרבות המאה ה-19
 - התמודדות עם מקורות ראשוניים ומשניים
 - דיון במתודות מחקר בתולדות האמנות.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- בתום הקורס נפתח היכרות והבנה של היבטים אמנותיים, ספרותיים, היסטוריים ופוליטיים של המאה ה-19, תוך דיון ברלוונטיות שלהם לתרבות העכשווית.
- ננתח את ההקשרים התרבותיים, החברתיים וההיסטוריים של אמנות המאה ה-19 בצרפת, והקשרים בהם יצירות האמנות של התקופה נצפו והובנו
- נלמד כיצד ליישם תיאוריות ומתודולוגיות מתחום תולדות האמנות ולימודי תרבות חזותית, תוך הבנת אופי הדיסציפלינה ומקורותיה התיאורטיים, באמצעות כתיבת עבודת סמינר

דרישות נוכחות (%) :

100% השתתפות

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית והשתתפות ערה בכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- שיעור 1. שארל בודלר: שוטטות ו-Modernité
- שיעור 2. מעיר מדיואלית לעיר מודרנית: פריס והברון אוסמן
- שיעורים 3-4. מתודולוגיה ושיטות מחקר בחקר החזותי
- שיעור 5. החנויות הגדולות
- שיעור 6. העיתונות
- שיעורים 7-8. תיאטרות, בתי קפה ומופעים
- שיעורים 9-10. מציאות ואשליה: פנורמה, דיאורמה וסינאורמה
- שיעורים 11-12. הסלון הפריזאי ו"סלון הדחויים"
- שיעור 13. נשים אמניות ואקדמי ז'וליאן

חומר חובה לקריאה:

שיעור 1:

- בודלר, שארל, צייר החיים המודרניים, (Figaro Le) 1863, (בני-ברק, 2003), 20-25, 46-51, 71-81, 97-81.

- Gluck, Mary. "The flâneur and the aesthetic appropriation of urban culture in mid nineteenth-century Paris," in *Theory, Culture, and Society* 20 (5), (October 2003): 53-80.

שיעור 2:

- Forgiione, Nancy, "Everyday Life in Motion: The Art of Walking in Late-Nineteenth Century Paris," *The Art Bulletin* 87, no. 4 (Dec., 2005): 664-687.

לקריאה נוספת:

- Lenard Davis, "The Social Construction of Public Locations," *Browning Institute Studies* 17 (Victorian Popular Culture, 1989): 23-40.

- David Harvey, "The Right to the City," *New Left Review* 53 (September 2008): 23-40.

- גיאורג זימל, "העיר הגדולה וחיי הנפש", בתוך: אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית (תל-אביב: רסלינג, 2004), 23-40.

- שמיר, חיים, "המהפכה הפריסאית של הברון אוסמן: בינוייה מחדש של עיר אירופאית גדולה", זמנים 2 (1980): 54-44.

- Michael Taylor, "The Bicycle Boom and the Bicycle Bloc: Cycling and Politics in the 1890s," *Indiana Magazine of History* 104, no. 3 (September, 2008): 213-240

- Richard Holt, "Women, Men and Sport in France c. 1870-1914: An Introductory Survey," *Journal of Sport History* 18, no. 1 (Spring, 1991): 121-134.

שיעור 3:

- פנופסקי, ארווין, "איקונוגרפיה ואיקונוולוגיה: מבוא לחקר אמנות הרנסנס", המדרשה 12 (סתיו 2009): 93-69.

שיעור 5:

- Margraw, Roger, "The Birth of Consumer Society?", *France 1800-1914: A Social History* (London: Pearson Education, 2002), 295-311.

לקריאה נוספת:

- Chaney, David, "The Department Store as a Cultural Form," *Theory, Culture and Society* 1, no. 3 (1983): 22-31.

שיעור 6:

-
- Anderson, Benedict, "Memory and Forgetting," *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism* (London: Verso, 1991), 1-36.
שיעור 8:
 - Boime, Albert, "Manet's "Un bar au Folies-Bergère," as an Allegory of Nostalgia," *Zeitschrift für Kunstgeschichte* 56, no. 2 (1993): 234-248.
 - Iskin, Ruth, "Selling, Seduction, and Soliciting the Eye: Manet's Bar at the Folies Bergère," *The Art Bulletin* 77, no. 1 (March 1995): 25-44.
שיעור 10:
 - Strenberger, Dolf and Joachim Neugroschel, "Panorama of the 19th Century," *October* 4 (Autumn 1977): 3-20.
לקריאה נוספת:
 - Strenberger, Dolf and Joachim Neugroschel, "Panorama of the 19th Century," *October* 4 (Autumn 1977): 3-20.
 - Crary, Jonathan, "Techniques of the Observer," *October* 45 (1988): 3-35.
 - Huhtamo, Erkki, "Introduction: Moving Panorama – A Missing Medium," in *Illusions in Motion: Media Archaeology of the Moving Panorama and Related Spectacles* (Cambridge, MA: MIT Press, 2013), 1-28.
שיעור 11:
 - Boime, Albert, "The Salon des Refusés and the Evolution of Modern Art," *The Art Quarterly*, (Spring 1970): 411-426.
לקריאה נוספת:
 - Carrington Shelton, Andrew, "Ingres versus Delacroix," *Art History* 23, no. 5 (December 2000): 726-742.
 - Boime, Albert, "Thomas Couture and the Evolution of Painting in Nineteenth Century France," *The Art Bulletin* 51, no. 1 (March 1969): 48-56.
 - Ten-Doesschate Chu, Petra, "Gustave Courbet's Venus and Psyche: Uneasy Nudity in Second-Empire France," *Art Journal* 51, no. 1 (Spring, 1992): 38-44.
 - Shaw, Jennifer, "The Figure of Venus: Rhetoric of the Ideal and the Salon of 1863," *Art History* 14 (1991): 541-570.
שיעור 13:
 - קריאת חובה:
 - Janet Wolff, "The Invisible Flâneuse: Women and the Literature of Modernity," *Theory, Culture, and Society* 3 (1985): 37-46
לקריאה נוספת:
 - Garb, Tamar, "'L'Art Féminin': The Formation of a Critical Category in Late Nineteenth-Century France," in Norma Broude and Mary Garrard (eds.), *The Expanding Discourse: Feminism and Art History* (New York: Harper Collins, 1992), 207-230.
 - Garb, Tamar, "Revising the Revisionists: The Formation of the Union des Femmes Peintres et Sculpteurs," *Art Journal* 48, no. 1 (Spring 1989): 63-70.
 - Margraw, Roger, "Gender," *France 1800-1914: A Social History* (London: Pearson Education, 2002), 314-355.
 - Pollock, Griselda, *Vision and Difference: Feminism, Femininity and the Histories of Art*, chapter 3: "Modernity and The Spaces of Femininity," (London: Routledge,

שיעור 14:

- אופיר, עדי, "פוסט מודרניזם: עמדה פילוסופית," מתוך: אילן גור-זאב (עורך), חינוך בעידן השיח הפוסטמודרניסטי (תל-אביב, 1997), 135-163.
- בנימין, וולטר, "פריס, בירת המאה התשע-עשרה," בתוך הרהורים, מבחר כתבים (תרגום: דוד זינגר), (תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 2004), 23-40.

חומר לקריאה נוספת:

- גוטיה, תיאופיל, "שום דבר אינו יפה באמת, אלא אם אינו מועיל כלל", מתוך המבוא לנובלה העלמה דה מופן, 1835 (תרגום מצרפתית ליאורה בינג היידקר), הארץ, מדור תרבות וספרות, 7 באוקטובר 2011.
- דבור, גי, חברת הראווה (תל אביב: בבל, 2001).
- זימל, גיאורג, "העיר וחיי הנפש", אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית (תל-אביב: רסלינג, 2004).
- מלמן, בילי, "קפיטליזם גדול: קריסטל פאלאס, 1851", מתוך לונדון: מקום, אנשים ואימפריה, 1800-1960 (תל-אביב: האוניברסיטה המשודרת, 2009), 106-128.
- עמישי-מייזלש, זיוה (עורכת). שער לאמנות המודרנית, אמנות המאה התשע עשר (ירושלים: מאגנס, 2010).
- צוקרמן, משה, "חרושת התרבות," פרקים בסוציולוגיה של האמנות (תל-אביב, 1996), 58-68.
- Auerbach, Jeffrey A. *The Great Exhibition of 1851: A Nation on Display* (New Haven, 1999).
- Armstrong, Carol, "Against the Grain: J.K. Huysmans and the 1886 Series of Nudes," in *Odd Man Out* (Chicago, 1991), 157-209.
- Ayers, Andrew. *The Architecture of Paris: An Architectural Guide* (Stuttgart and London: Axel Menges, 2004).
- Balducci, Temma. *Gender, Space, and the Gaze in Post-Haussmann Visual Culture: Beyond the Flâneur* (Routledge, 2017).
- Bauman, Zygmunt, "Industrialism, Consumerism and Power," *Theory, Culture and Society* 1, no. 3 (1983): 32-43.
- Bellet, Roger. *Presse et Journalisme sous la second empire* (Paris: A. Colin, 1967).
- Benjamin, Walter, "The Paris of the Second Empire in Baudelaire," in: Michael Jennings (ed.), *The Writer of Modern Life: Essays on Charles Baudelaire* (Cambridge, Massachusetts, 2006), 46-133.
- Boime, Albert. *Art and the French Commune: Imagining Paris after War and Revolution* (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 1995).
- Boime, Albert. *Revelation of Modernism: Responses to Cultural Crises in Fin-de Siècle Painting* (Columbia: University of Missouri Press, 2008).
- Bowlby, Rachel, *Just Looking: Consumer Culture in Dreiser, Gissing and Zola* (New York and London: Methuen, 1985).

-
- Broude, Norma and Mary D. Garrard (eds.). *Feminism and Art History: Questioning the Litany* (New York, 1982).
- Broude, Norma and Mary D. Garrard (eds.). *The Expanding Discourse: Feminism and Art History* (New York, 1992).
- Broude, Norma, "Mary Cassatt: Modern Woman or the Cult of True Womanhood?", *Woman's Art Journal* 21, no. 2 (Autumn, 2000): 36-43.
- Brown, Jack Perry, "The Return of the Salon: Jean Léon Gérôme in the Art Institute", *Art Institute of Chicago Museum Studies* 15, no. 2 (1989): 154-173, 180-181.
- Burcharth, Ewa Lajer, "Modernity and the Condition of Disguise: Manet's 'Absinthe Drinker'," *Art Journal* 45 (Spring 1985): 18-26.
- Callen, Anthea. *The Work of Art: Plein-air Painting and Artistic Identity in Nineteenth century France* (London: Reaktion Books, 2015).
- Clark, Timothy J. *The Painting of Modern Life: Paris in the Art of Manet and his Followers* (Princeton, 1984).
- Clark, T.J., "The View From Notre-Dame," in Vanessa Schwartz and Jeannene M. Przyblyski (eds.), *The Nineteenth Century Visual Culture Reader* (New York: Routledge, 2004), 178-193.
- Cooke, Peter, "Gustave Moreau's 'Oedipus and the Sphinx': Archaism, Temptation and the Nude at the Salon of 1864", *The Burlington Magazine* 146, no. 1218 (September 2004): 609-615.
- Crane, Diana. "Clothing Behavior as Non-Verbal Resistance: Marginal Women and Alternative Dress in the Nineteenth Century," *Fashion Theory* 3, no. 2 (1999), 241-258.
- Crapo, Paul B., "The Problematics of Artistic Patronage under the Second Empire: Gustave Courbet's Involved Relations with the Regime of Napoleon III", *Zeitschrift für Kunstgeschichte* 58 (1995): 240-261.
- Denvir, Bernard. *The Chronicle of Impressionism: An Intimate Diary of the Lives and World of the Great Artists* (London, 2000).
- Doy, Gen. *Women and Visual Culture in 19th Century France, 1800-1852* (Leicester University Press, 2001).
- D'Souza, Aruna and Tom McDonough, eds. *The Invisible Flâneuse? Gender, Public Space and Visual Culture in Nineteenth-Century Paris* (Manchester: Manchester University Press, 2008).
- Eisenman, Stephen F. *Nineteenth Century Art: A Critical Survey* (London, 1994).
- Forgione, Nancy, "The Shadow Only": Shadow and Silhouette in Late Nineteenth Century Paris, *The Art Bulletin* 81, no. 3 (Sep., 1999): 490-512.
- Fried, Michael. *Manet's Modernism, or, The Face of Painting in the 1860s* (Chicago, 1996).
- Garb, Tamar. *Sisters of the Brush* (New Haven, 1994).
- Gluck, Mary. "The flâneur and the aesthetic appropriation of urban culture in mid nineteenth-century Paris," in *Theory, Culture, and Society* 20 (2003): 53-80.
- Harvey, David. *Paris, Capital of Modernity* (New York: Routledge, 2003).
- Herbert, Robert L. *Impressionism: Art, Leisure, and Parisian Society* (New Haven, 1988).
- Iskin, Ruth E. *Modern Women and Parisian Consumer Culture in Impressionist Painting* (New York, 2007).

- Iskin, Ruth. *The Poster: Art, Advertising, Design and Collecting, 1860s-1900s* (Hanover, New Hampshire: Dartmouth College Press, 2014).
- Krauss, Rosalind. *The Originality of the Avant-Garde and Other Modernist Myths* (Massachusetts: MIT Press, 1985).
- Krell, Alan. *Manet and the Painters of Contemporary Life* (London, 1996).
- Lasc, Anca I., Georgina Downey, and Mark Taylor (eds). *Designing the French Interior: The Modern Home and Mass Media* (London: Bloomsbury Academic, 2015).
- McMillan, James F. *France and Women, 1789-1914: Gender, Society and Politics* (London, 2000).
- Nead, Lynda, "The Layering of Pleasure: Women," *Nineteenth-Century Contexts* 35, no. 5 (2012): 489-509.
- Nochlin, Linda. *The Politics of Vision: Essays on Nineteenth-Century Art and Society* (London, 1991).
- Pollock, Griselda. "Modernity and the Spaces of Femininity." In *Vision and Difference: Feminism, Femininity and the Histories of Art* (New York: Routledge Classics, 1988), 70-127.
- Prendergast, Christopher. "Parisian Identities" in *Paris and the Nineteenth Century* (Oxford: Blackwell, 1995).
- Rewald, John. *The History of Impressionism* (New York, 1973).
- Steele, Valerie, "Femme Fatale: Fashion and Visual Culture in Fin-de-siècle Paris," *Fashion Theory* 8, no. 3 (2004): 315-328.
- Röhl, Boris. *World History of Realism in Visual Arts, 1830-1990: Naturalism, Socialist Realism, Social Realism, Magic Realism, New Realism, and Documentary Photography* (Hildesheim, Germany: Georg Olms Verlag, 2013).
- Sutcliffe, Anthony. "The Impressionists and Haussmann's Paris". *French Cultural Studies* 6 (1995): 197-219.
- Taylor, Joshua C. (ed.). *Nineteenth-Century Theories of Art* (Berkeley, University of California Press, 1987).
- The New Painting: Impressionism, 1874-1886*, exh. cat. (Washington D.C.: Fine Arts Museum of San Francisco and National Gallery of Art, 1986).
- Wechsler, Judith. *A Human Comedy, Physiognomy and Caricature in 19th Century Paris* (Chicago: The University of Chicago Press, 1982).
- Wilson, Elisabeth, "The Invisible Flaneur," *The Contradictions of Culture: Cities, Culture, Women* (London: Sage, 2001), 72-94.
- Willms, Johannes. *Paris, Capital of Europe: From the Revolution to the Belle Epoque*, trans. Eveline L. Kaner (New York: Holmes & Meier, 1997).

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 80 %
 מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
 20 %

מידע נוסף / הערות: